

BELOIANNISZ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 3
2. Beloianisz bemutatása 5
3. Építészeti örökségünk 8
4. Eltérő karakterű településrészek
Beloianisz ban 11
 - Óváros*
 - Beállt és fejlődő lakóterületek*
 - Pincesor és üdülőterületek*
 - Gazdasági területek*
5. Építészeti útmutató 16
 - Magasság*
 - Tetőhajlásszög*
 - Tetőforma*
 - Telepítés*
 - Színek*
 - Terepalakítás*
 - Kerítések*
 - Kertek*
 - Erkélyek, tornácok*
 - Ajtók, ablakok*
 - Homlokzatképzésre*
 - Részletek*
6. Mai példák 28
7. Utcák, terek 32
8. Hirdetések, reklámtáblák 33

BEVEZETÉS

Beloianisz - görögül: Μελογιάννης - görög nemzetiségi község Fejér megye Dunaújvárosi járásában.

Beloianisz Fejér megye egyik legfiatalabb települése. Az 1950-es évekig Iváncsa szántó földjei voltak a helyén. 1950. május 6-án indult meg a település tervezése és építése a görög polgárháborúból Magyarországra menekülők számára. A körülbelül 400 görög családot még ebben az évben ideiglenesen a budapesti Kőbányai út–Hungária körút sarkán található dohánygyár fő- és raktárépületében helyezték el, ahol önálló óvodát, iskolát, postát, élelmiszerboltot létesítettek a számukra, amíg településük el nem készül. Az építkezés rohamléptekben, önkéntes munkában folyt. Rövid idő alatt 418 nagyrészt sorházi (kisebb számban családi házas) lakás, óvoda, iskola, könyvtár, kultúrház, orvosi rendelő és tanácsház épült fel Görögfalván. 1951-ben munkalehetőségként megalakult a Háziipari Szövetkezet, 1952-ben pedig a Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, amely azonban a falu szántó földjeinek kis mérete miatt csak kevés embert tudott foglalkoztatni. 1952. április 3-án Nikosz Beloianisz, a görög kommunista mozgalom jelentős alakjának nevét vette fel az ekkor 1850 fős település.

Először 1954-ben, majd később több hullámban nagy számban települtek vissza az itt lakók Görögországba, de többségében, főleg a fiatalabbak, Magyarországon maradtak, ahol nyelvileg és szokásokban nagyrészt alkalmazkodtak a magyar környezethez, miközben még mindig ápolják a görög hagyományokat is.

4 | Bevezetés

BELOIANNISZ BEMUTATÁSA

A település története

1950. május ában indult meg Iváncsa szántóföldjeire a település tervezése és építése a görög polgárháborúból Magyarországra menekülők számára.

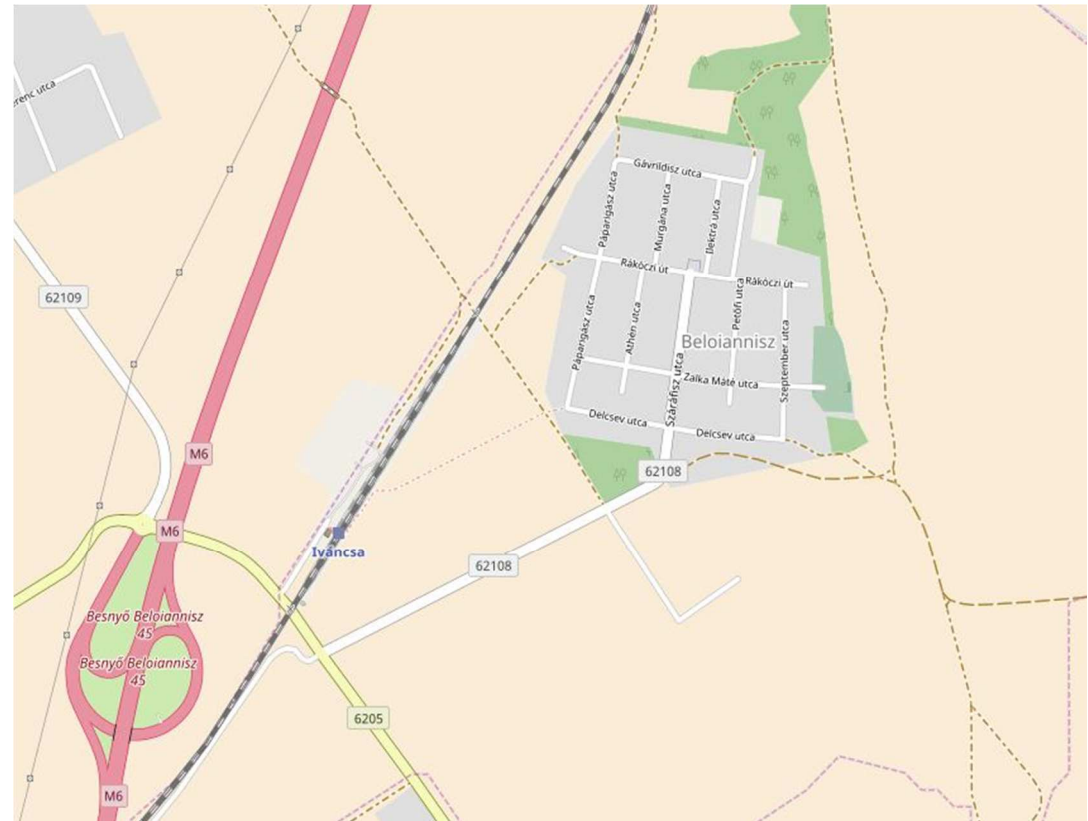
A Dohánygyár átalakításával egy időben indult meg Görögfalva építése is, mely többek között a családegyesítést és a végső letelepedésre való esélyt hordozta magában. Példátlan magyar és görög összefogással, rohamtempóban épültek az új otthonok, nemre és korra való tekintet nélkül mindenki ott segített, ahol csak tudott. Öt hónap múlva már birtokba vehették a házakat az új lakók, élet költözött az újonnan emelt falak közé. A falu átadásakor 418 földszintes, barakk-jellegű, az összkomfortot ugyan nélkülöző, de az Egészségügyi Minisztérium jóvoltából egy-két bútorral ellátott lakást adtak át. Kert mindegyik épülethez tartozott, mely zöldségek, gyümölcsök termesztésére kiváló volt.

Magától értetődően mielőbb szükség volt olyan létesítményekre, mint óvoda, iskola, tanácsház, kultúrház, közkonyha és sütőde – 1951 nyarára már ezek is használtra készen álltak.

A falu 1952-ben volt a legnépesebb, ekkor mintegy 1850 főt számlált. Két évre rá sokak számára megadatott a lehetőség, hogy visszatérhetnek szülőházjukba. Beloianisz zárt hellén köre megnyílt; egyre több magyar lakos érkezett – többségében pedagógusok, illetve a vegyes házasságok tagjai. Újabb jelentős etnikai változás a nyolcvanas években történt, mely az ötvenes években már bekövetkezett családgyesítési mintát követve ugyan, de már szabadabb szellemben ajánlott görög, illetve magyar állampolgárságot az ide menekülteknek, valamint a jogot, hogy hazát válasszanak maguknak. Nekünk, a modern kor gyermekeinek szinte elképzelhetetlen, milyen hihetetlenül nehéz lehetett a menekülés közben szétszakadt családoknak egymás nyomára bukkanni mindenféle elektronikus és kommunikációs eszköz nélkül.

Ugyan Beloianisz immár több, mint 60 éve megalapult, teljessé az 1996-ban emelt gyönyörű görög ortodox templomával vált. Ugyanebben az évben a község testvérvárosi kapcsolatot létesített Athén Agiosz Dimitriosz nevű kerületével, szorosabbá fűzve a viszonyt az anyaországgal.

Egyedi alföldi település

Beloianisz telepítéséből adódóan a természeti tájból sajátos kimetszettségével létesült. Bár karnyújtásnyira van a Dunától, annak vizével táplálkozik, mégisincs igazi kapcsolata vele, felszíni vize a Régi Váli-víz, lényegében csapadékvíz elvezetőként működik. Mivel a település egész területe Ivánca szántóföldjeiből kimetszett, látványos természeti értéket nem tud felmutatni, de északi nyúlványában ex-lege védett földvár maradványai találhatók, ennek környezete Natur2000 természetmegőrzési terület, északi és nyugati határa tájképvédelmi terület.

A település létesítésekor, a hagyományosan kialakult települések környezeti kapcsolatával ellentétben a modern településtervezés elveinek megfelelően a lakóterület köré véderdőt telepítettek, mely fenyőerdő sáv mára önálló életet élő zöldkörnyezetté vált. Beloianisz lakói erősen kötődnek a természet szépségéhez, az utcákat és kertjeiket dísznövényekkel gazdagítják, sokan tartanak kedvtelészől állatot.

Közlekedési kapcsolatok és gazdálkodás

A település alapítása óta szinte változatlan állapotú, az öfenntartáshoz szükséges területtel nem rendelkezik, a lakó funkciótól, illetve az ehhez szükséges intézményi és kereskedelmi ellátástól eltérő épületek nincsenek, eltekintve a külterületen működő kisebb állattartó teleptől.

A falu történetének legnagyobb lépése a közelmúltban megépült autópálya, melynek az Iváncsa vasútállomás közvetlen közelében létesült lehajtójával tökéletes közlekedési kapcsolatot hozott, így a vasúti és a közúti ellátás jól működően szolgálja a település többnyire ingázó életmódot folytató lakóinak, közel hozva Budapestet és Dunaújváros egyaránt. Ezzel együtt a legújabbkori ideálisnak tartott településtervezési megoldásnak köszönhetően Beloiannisz zsákfaluként működik, ez nyugodt lakókörnyezetet biztosít, de kizárja az átmenő forgalom kínáta üzleti lehetőségeket.

Kultúra és hagyomány

Beloianisz egy igazi görög falu, melyet négyszáz család alapított és épített fel magának, erejük, szellemi tőkéjük identitásukban rejlik, kiemelt fontosságú számukra a görög kultúra. Mára csak a lakosság kis része dolgozik helyben, többségük távolabbi városokban talált munkát. Ez a tény alapvetően hatással van a nemzetiségi létre is, mivel gyorsítja az asszimilációt. A görög öntudat kialakítása és fejlesztése érdekében egyre több nemzetiségi hagyományőrző csoport alakult a mára már magyar nyelvű településen.

Egyre kevesebb hellén él a faluban, hisz munka és szórakozási lehetőségek híján a fiatalok a városba költöznek, hogy elkerüljék az ingázást. A község nem csak a görög, de a magyar nemzeti ünnepeket is méltóképp ünnepli – hisz többnemzetiségű lakosságának hála kultúrája még színesebb lett.

ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK

Tervezett falu

Beloianisz településszerkezete sajátosan zárt, feltáró főutcája köldökszinórként csatlakozik az országúthoz, végpontján a település főterén álló kultúrközpont hangsúlyos épületével zárul. A merőleges „sugárútról” nyílnak a lakóutcák, a települést szintén önmagába zárt lakóutcák keretezik. A sarokpontokon, bár nem teljesen kizárt a beépíthető terület bővítése, de az itt létrejövő területek újabb zárványként jelentkeznek. A végpontok többnyire elépítettek, a belső sűrítés sem indokolható.

A település belső részén sorházas beépítés létesült a funkcionalista gazdaságosság jegyében, a hátsókatykatákat külön szervízutakkal tárták fel, melyek az alulhasznátság miatt meglehetősen perifériális jellegűek és állapotúak. A külső keretet adó utcák fésűs beépítésűek, a települési karakter itt hasonlatos az Alföldre jellemzőhöz.

Az alapításkor megvalósított épületen kívül az elmúlt évtizedek alatt elenyésző új épülettel gazdagodott a település, bár ezek egyike az ortodox templom sajátos kapuépítményévé vált a településnek, jellegét nem változtatta meg.

A meglévő épületállomány átalakítása, megújítása szerény léptékben zajlik, az épülettömegeken általában nem változtatnak, a házak megjelenésén a bejáratok új előtere- előtetői adnak eltérő karaktert és a homlokzatok változatos színezése.

Kiemelendő, hogy különösen a sorházas részeken az utcák zöldsávját a járdákkal együtt előkertként kezelik, gazdag és díszes növényzettel ültetik be, mintegy üdülőhely hatást kölcsönözve lakóhelyüknek.

Szagrális épületek

A település alapításakor legkevésbé tartották fontosnak a templomépítést, ezt a hiányt az 1990-es évek közepén pótolták a Szent Demeter, Szent Konstantin és Szent Heléna görög ortodox templom építésével, mely méltán ellenpontozza a Szarafisz utca ellenkező végén álló hajdani párházat. A hagyományos görög építészet jegyeivel és anyaghasználatával létesült épület helyi látványossággá is vált, mint a legtöbb görög-keleti templom ez is a bizánci stílusú kilencosztatú szagrális épületekmintájára épült: az alapja egy egyenes szárú keresztet formáz, a közepén torony magasodik.

Bár épületnek nem nevezhető, de a szakralitás igényét jelzi a helyi temetőkert. Elrendezése, hangulata és növényzete vegyesen hordozza a görög és a magyar hagyományok közös továbbvitelét.

A könyvtár és a városközpont

A főtéren áll az eredetileg pártháznak épült legkarakteresebb épület, mely magán viseli az ötvenes évek komorságát, de emellett szerkesztése megegyezik a görög kisvárosok közigazgatási épületeinek homlokzatképzésével. A könyvtár a mai napig az egyetlen emeletes ház, stílusban tartott kovácsoltvas kerítéssel védműként zárt előkertje egyben a helyi emlékezés tere is, itt található a település névadójának emlékműve és megfér egymás mellett a szovjet felszabadítás, a '48-as forradalom és '56 emléktáblája is. Az előkertben rózsabokrok, az erkélyeken muskátlik piros és fehér virágai lengedeznek zöld száraikon az életszeretetet hirdelve. Az épület monumentális kőfala kiváló háttérrel biztosít a helybéli közösségi eseményeknek, melyet a görög motívummal kirakott díszburkolatú téren tartanak.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

Beloianiszban - az arculati jellemzők tekintetében három eltérő karakterű területrész különböztethető meg. A beépített területek zöme lakóterület, további beépítés lehetősége körvonalazatlan, a település szerkezeti és szabályozási tervvel nem rendelkezik. A lakóterületeken belül eltérő karakterű terület nem rajzolódik ki, a középületek belesimulnak a település arculatába.

A település belterülete egy időben, tervezetten épült be, az épületek egy adott korszak jegyeit hordozzák magukon. A **beállt és fejlődő lakóterület** az eredeti településszerkezet által erősen beatárolt.

A lakóterülettől funkcionálisan, térben és így településképileg is elkülönül a **gazdasági terület**.

Mindezeket körülölelik a zömmel mezőgazdasági művelésű, kiváló termőhelyi adottságú, valamint természetvédelmi oltalom alatt álló **külterületek**.

● BEÁLLT ÉS FEJLŐDŐ LAKÓTERÜLETEK

A település történetének megfelelően az épületállomány java része a lehető legegyszerűbb kialakítással létesült a beépítési rend szerinti títusterek alapján. A házakat lakóik saját ízlésüknek megfelelően alakítják nagyfokú mértékletességgel, az értékükhöz igazodó arányossággal, így az épülettömegek többségükben változatlanok maradnak, az átalakulás inkább értéknövelő korszerűsítés szintjén jelentkezik. Jellemző, hogy a sokféleképpen megválasztott homlokzati színezés természetes árnyalatok használatával készül.

Az általános szerénység és takarékoság mellett kiemelendő, hogy az utcaképeket nagyban meghatározza a környezetrendezés, a barátságos, sok virágzó megválasztásával telepített főképp díszítő növényzet, mely egészséges arányban egészül ki termő gyümölcsfákkal.

● GAZDASÁGI TERÜLET

A mezőgazdasági terület velejárója a földek műveléséhez, a termények raktározásához és feldolgozásához szükséges infrastruktúra, az ehhez szükséges telephely a külterületen szigetszerűen elhelyezkedő gazdasági területen található, melyek kialakítása a falu építésével együtt, vagy talán már azt megelőzően jött létre. Közlekedési kapcsolatából látható, hogy egyenes összeköttetése van a szomszédos Besnyő felé is. Az épületek telepítése az állattartás elvárásainak megfelelő hagyományos elrendezésű. A telephelyet szerény léptékben, de folyamatosan fejlesztik, a gazdálkodás a kialakult gazdasági terület határain belül marad. Az épületek léptéke szintén hagyományos, tájképi értelemben igazodik a környezet rendjéhez, az ide telepített átjátszó állomás látványa is megszokottá vált, nem idegen a 21. század elvárásaitól.

● KÜLTERÜLETEK

A beépített és beépíthető településrészeket a külterület veszi körül, ahol túlnyomó részt a mezőgazdasági művelés, a véderdők valamint a természetvédelmi tényezők játszanak meghatározó szerepet.

A mezőgazdasági területeket többnyire nagytáblás művelésű szántók, melyeket az eltérő hasznosítású vízfelületek és a közlekedő területek tagolnak, de előfordul még néhány legelő is. Keletről összefüggően a vasútvonal határolja Beloianisz, a belterület a vasút és a Régi Váli-víz mesterséges csatornájának vonala közé ékelődik. Az autópálya nagy területigényű létesítményei nem csökkentették a település mezőgazdasági szempontból értékes területeit, a nyomvonal mindössze két hektár szántót vág le a déli határból, de ennek megközelítését is lehetővé tették a pályamérnökök. Az évszázadok óta művelt tájban a természetközeli vegetáció maradványai a hullámos felszínbe bevágódó kisebb löszvölgyekben, a homokos talpú laposokban maradtak fenn, valamint gyakran a szántók közti mezsgyék őrzik az egykori flórát.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

A belterületen beépíthető üres telek lényegében nem található, jelentős igény a demográfiai adatok, illetve az ingatlanpiac kereslete szerint sem mutatkozik a bővítésre. Pillanatnyilag elsősorban a meglévő épületek felújítása, valamint korszerűsítése jelenti az elsődleges megoldandó feladatot az épületállomány terén.

Építészeti minőség

Őrizzük meg a kialakult léptéket és az egészséges térarányokat, tartsuk meg a környezet kiegyensúlyozott épülettömeg alakítási jellegét! Az átalakítás megkezdése előtt fontoljuk meg, milyen módon lehet megőrizni annak értékeit! Vizsgáljuk meg a műszaki állapotot és határozzuk meg a beavatkozások szükséges mértékét! Használjunk minőségi építőanyagokat! Kerüljük a természetes építőanyagokat imitáló „mű”anyagokat, burkolatokat. Részesítsük előnyben a településen hagyományosan használt építőanyagokat!

Fontos a jó építész alkalmazása, aki a saját igényeinket figyelembe véve a környezethez illeszkedő házat tervez! Ismerjük meg a környék jó házait és tervezőit!

A kerítésekről általánosságban

Az építészeti arculatot az épületek mellett a kerítések is nagyban formálják, különösen azokon a településrészeken, ahol a házak előkerttel épültek. A teljesen tömör kerítésekkel övezett utcák csupán közlekedési csatornává válnak, az épületek elveszítik a közterülettel való kapcsolatukat.

Áttört, növényzettel kombinált kerítéseket létesítsünk! Ne alkalmazzunk nád, vagy műanyag háló fedést és kerüljük az előregyártott kerítéselemek alkalmazását is!

Ismerjük meg a környék jó házait és tervezőit!

Ne építsünk tömör kerítést!

Kedvezőbb az áttört, növényzettel kombinált kerítés!

Kertek

A sikeres, egészséges növényeket nevelő kertész, a kert növényeinek kiválasztásakor három tényezőt nem hagyhat figyelmen kívül: a talaj, az éghajlat és a kert kitétsége. Beloianniszban a dunai kiöntésekből származó réti talajok alakultak ki. A mélyebb fekvésű területekre a lápos jelleg, míg a magasabb fekvésű részekre a nagyobb humusztartalom jellemző. Az éghajlat kiegyelítettnek mondható, a mérsékelt övnek megfelelő, a szélsőségeknem jellemzőek. A település területén belül elenyészőek a magassági különbségek.

A saját telkünkön túltekintve nem lehet elégszer hangsúlyozni a tájjal való kapcsolat fontosságát, melynek csak egyik aspektusa a tájba illeszkedő ház építése, ugyanilyen fontos azonban a kert kialakítása is. A tájba illeszkedés mellett Beloianniszban fontos szempont a természetvédelem is, ezért a létrehozott kertek legfontosabb jellemzői az alábbiak legyenek:

- Kerüljük az özönnövényeket, az ún. invazív fajokat, melyek nem csak a saját kertünk felett hatalmasodhatnak el, de veszélyeztethetik a környező természetvédelmi területek élővilágát is.
- Olyan kertet tervezzünk, amely élővilágot vonz, így növelve a környezetünkben élő fajok életterét.
- Betegségeknek ellenálló növényfajtákat válasszunk, mert a permetezőszerek veszélyeztethetik a környező élővilágot.
- Úgy tervezzük a kertet és telepítsük a növényeket, hogy az segítse az épületünk tájba illeszkedését.
- Új épületünk tervezésekor, meglévő épületünk bővítésekor fokozottan ügyeljünk a meglévő fás szárú növényzet megővésére.
- Kerüljük a külvárosi típusú kerteket és az örökzöldek túlsúlyát.
- A burkolt felületek arányát igyekezzünk minél kisebbre csökkenteni.
- A gypszint mellett azonos súllyal jelenjen meg a fa- és a cserjeszint.
- Ha nyugodt, harmonikus kertet szeretnénk kövessük, a régi falusi kertek asszimetriáját, kerüljük a hosszú egyenes vonalakat, a mértaniséget.
- Bátran alakítsunk ki haszonkerti területrészt, a történetileg kialakult zöldség- és gyümölcsfajokat alkalmazva.
- Ismerjük meg a környék jó példával előljáró kertjeit.

Közterületek

A kedvező településkép egyik feltétele, hogy közterületeink rendezettek legyenek. A rendezettség érzetét segíti, ha a különböző felületeket (járda, út, parkoló, zöldfelület) határozott vonalak, például szegélykövek, burkolatváltások választják el egymástól. Ezek a vonalas elemek vezetik a tekintetet és tagolják a közterületeket ezért harmonikus kialakításukra kiemelt figyelmet kell fordítani. Fontos, hogy csak a környezet arculatához illeszkedő közterületi tájékoztató és információs táblák, utcabútorok és egyéb köztárgyak létesüljenek.

Utcák

A kerítésünk és a közút közötti utcakertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között. Az egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy e felületek kapcsolatot teremtsenek az előkertekkel, és egymáshoz is illeszkedjenek, egységes sávot képezzenek. Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen a keresztveződésekben. Itt a gépkocsivezetők szemmagasságát is figyelembe kell venni! 50-80cm magas cserjéket, évelőket telepítsünk. A fák gyökereinek megfelelő méretű burkolatlan helyet kell biztosítani a járdák, kerítések gyökér által történő megrongálásának elkerülése érdekében.

A szélesebb utcákkal rendelkező településrészen befogadó, kellemes utcakeresztmetszetet alakíthatunk ki. Ahol lehetséges, épüljenek járdák, a járdák közelében alacsony cserjék közepmagas cserjefoltokkal, majd fák, ismét cserjék, végül cserjékkel oldott parkolóhelyek kialakítása kötheti össze a járdát és a közutat. Törekedjünk a térhasználatok világos szétválasztására. Közművezetékek és járulékos közmű létesítmények elhelyezésénél a településképi megjelenésre is gondot kell fordítani, ezért a korábbi léghébelek helyett földkábeleket kell alkalmazni.

Vízvezetés

Beloianiszban a csapadékvíz elvezetés nyílt elvezető és szikkasztó árokrendszerrel létesült, minden esetben fontos a járdák és utak megfelelő vízvezetéséről gondoskodni. A közterületi nyílt árokrendszer feladata megakadályozni, hogy kialakult utcákban a magának utat kereső víz ne tegye tönkre, ne mossa el a közterületeket.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékekbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést. A jó faválasztással és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa. Ne alkalmazzunk invazív fajokat (amerikai kőris, nyugati ostorfa, mirigyos bálványfa, keskenylevelű ezüstfa, zöld juhar, kései meggy, fehér akác stb). Kedvező, ha egy utcaszakaszon a telepített fasor egyedei azonos fajokból állnak.

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK - LAKÓTERÜLETEK

A meglévő épületállomány tekintetében kialakult arculatról nem beszélhetünk. A tervezett településkép mechanikusan ismételt, a takarékoság jegyében a végtelékig lecsupaszított homlokzatokkal, egyenruhaként kezelt felületekkel, típusnyílászárókkal épült. Az utcaképet a felújítások-átalakítások alkalmával a használók leginkább saját ízlésük szerint, gyakran házilagos kivitelezéssel alakították át az épületek többségét. Modern építészeti megoldások esetén is reagálni kell a kialakult épített környezetre, megőrizve a kialakult nyugodt faluképet.

A belterület építészeti karaktere

- földszintes, egyszerű tömegű épületek
- nyugodt, sima nyeregtető
- keskeny oromfalas vagy kontyolt épületek
- oszlopos tornác
- díztelen vakolt falfelületek
- oldalhatáron álló vagy zárt sorú beépítés

Ma is követendő jellegzetességek

- tiszta, egyszerű, nyugodt formák
- jó arányok, egyensúly
- egyszerű, természetes anyagok
- oldalhatáron álló vagy zárt sorú beépítés

Elkerülendő, idegen motívumok

- túldíszítettség
- összetett formák
- tagolt tömeg
- harsány színek
- „mű” anyagok

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK - LAKÓTERÜLET

Telepítés, telkek beépítése

Ismét a tervezett település sajátosságai határozzák meg a település rendjét, a meglévő telepítés megőrizendő, az új épületeket, különösen az utcavonalak jellegében ehhez a renchez igazítandók, akár oldalhatáron álló, akár sorházas, akár utcavonalra, akár előkerttel épültek be, a kialakult beépítési vonalhoz igazodva építsünk házat.

Igazodjunk a kialakult előkert mérethez!

Épülettömegek

A település épületei keskenyek, egy traktusúak, földszintesek voltak. Természetesen a mai kor igényeinek megfelelően építhetünk tetőtér beépítéses épületrészeket is, de ezt mindig a hagyományos arányrend érvényesítésével és a kedvező utcakép megtartásának vagy kialakításának igényével tesszük. Erre megoldást jelenthet a meglévő tradicionális épület homlokvonalától visszahúzott keresztzárny építése, de csak az utcaképet már nem zavaró arányokkal.

Épületmagasság, épületszélesség

A falu épületei korábban jellemzően földszintesek voltak, újabban már a tetőtér beépítése is megszokott. Új vagy átalakított épületünk magassága a meglévő épületekhez, az utcaképhez igazodó legyen, kerüljük a széles épülettömeget.

Tetőhajlásszög

A hagyományosan alkalmazott tetőhajlásszög 35-40°, az épületek telepítése mellett ez a legmeghatározóbb építészeti karakter, melyhez igazodni szükséges. A hagyományos házak jellemzően oromfalasak voltak, de a kontyolt tető sem idegen, de a településképp részévé váltak a sáttortetős házak is. A héjazat készüljön hagyományos cserép, vagy annak színét idéző egyéb megoldással.

Utcai homlokzat

Új lakóház építése esetén eltérhetünk a hagyományos nyílászáró méretektől, de törekedjünk az áttört és tömör homlokzatfelületek egyensúlyára, kerüljük a túl nagy üvegfelületeket! A homlokzati felületek alapvetően vakoltak legyenek, fehér, vagy világos földszínek alkalmazásával.

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK - LAKÓTERÜLETEK

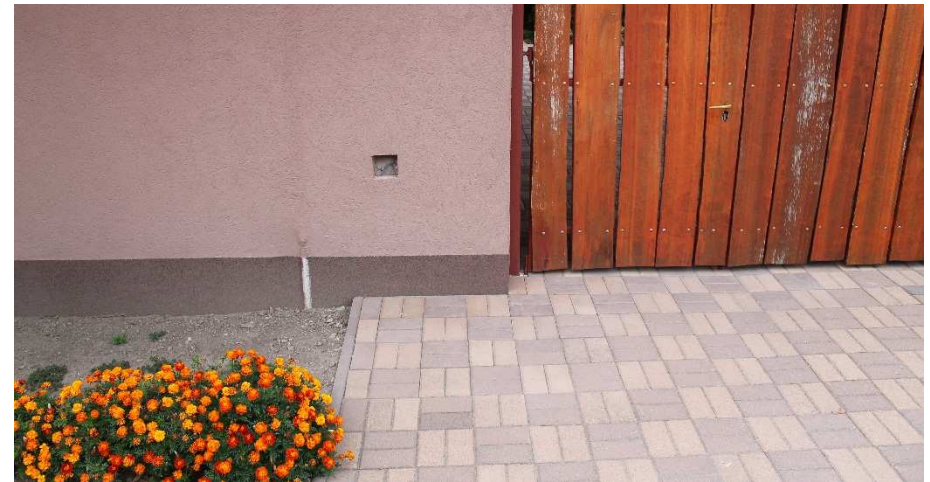
Eltérő karakterű településrészek | 23

Környezetredezés

A település jellegzetessége, hogy bejáratok közvetlenül az utcáról nyílnak, ezért a közterületet az épületek előtt kertészeti eszközökkel berendezik. Változtatás esetén ehhez a hagyományhoz ragaszkodjuk, hagyjunk teret a növényeknek, telepítsünk az épülethez illeszkedő dísznövényeket.

Kerítések

Kerítés építése esetén az általános építészeti ajánlásokban leírtak alkalmazandók. A kerítés és az épület anyag- és színhasználata legyen összhangban! Sem a közterületi kerítések, sem az építési telkek közötti kerítések magassága ne haladja meg az 1,8 métert! Hagyománya van a kőoszlopok között kialakított kapuszárnyaknak. Ezeket lehetőség szerint őrizzük meg! Új kerítés építése esetén modern eszközökkel is reagálhatunk erre a tradícióra.

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK - LAKÓTERÜLET

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK – GAZDASÁGI TERÜLETEK

A gazdasági terület Beloianiszban kimondottan mezőgazdasági üzemi területek, mezőgazdasági termények feldolgozása és tárolása céljából létesülnek, illetve az állattartás épületegyüttese is tartoznak közéjük. Mint ilyenek, kimondottan funkcionális kialakításúak, az esetek jelentős részében gyártmányként, vagy típusszerkezetek alkalmazásával készülnek. Esztétikájuk sajátos, a funkcióból és a technológiából adódó. Településképi szempontból nehezen értelmezhetőek. Javasolt kialakításuknál alapszabályként rögzíteni, hogy e létesítmények a táji karaktert ne változtassák meg, az épületek magassága a táj horizontjába simuljanak bele, a létesülő épületek pedig területenként összefogott telepítéssel, egy bolyban létesüljenek.

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK - KERÍTÉSEK

Az építészeti arculatot az épületek mellett a kerítések is nagyban formálják, különösen azokon a településrészeken, ahol a házak előkerttel épültek.

Beloianiszban a kerítésépítésnek nincs helyi előképe, az eredeti beépítés során csak a legszükségesebb területi elválasztások céljából létesítettek drótháló kerítéseket. Az új létesítések során jellemző a kőoszlopos kerítés, az oszlopok közé lécs, vagy deszkabetétek használata, minden esetben áttörten. A fa elemekből készülő betétek lehetnek függőleges, vagy vízszintes kiosztásúak. Ennek a hagyománynak folytatása kívánatos, építése egyszerű, lábazat nélküli kialakítással kimondottan költséghatékony.

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK - REKLÁMHORDOZÓK

Mai példákati útmutató |27

Beloianiszban nincs átmenő forgalom, kevés a betérő vendég, a helyi kereskedelem és szolgáltatás rendkívül szűk keresztmetszetben létezik. Pillanatnyilag a reklámozásnak nincs reális talaja, mégis szót kell ejteni erről a településképet befolyásoló tényezőről. A cégek és cégfeliratok szerepe nem a figyelemfelkeltés, hiszen az itt élő emberek hamar megismerik az új üzleteket, vendéglátóhelyeket. Ezért plakátok, falragaszok, reklámcélú önálló szerkezetek nem helyezhetők el a településen. Fontosabb, hogy a kihelyezett tájékoztató táblák vállalkozásunk arculatát tükrözzék és informatívak legyenek. A cégek és reklámhordozók:

- anyagban és színben az épülethez illeszkedjenek
- legyenek egyediek és kreatívak
- világító kivétel esetén alacsony fényintenzitásúak legyenek, ne villogjanak
- nem világító, hanem megvilágított kivételben készüljenek
- arculata a reklámozott tevékenységre utaló, ahhoz igazodó legyen, lényegi információt közöljenek
- ne ábrázoljanak konkrét terméket közterületről látható magánterületen
- az elhelyezett reklámhordozó nagysága ne haladja meg az 1m²-t

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK - KERTEK

Beloianisz teljes lakóterületén művelhető és jórészt folyamatosan művelt kerteket találunk. Tehát az itt lakók életformájának része, hogy kertjeikben zöldséget, gyümölcsöt, szőlőt, esetleg takarmánynövényeket termesztenek. Díszkertként leginkább csak az elő- és oldalkertek használatosak. Ennek a szokásnak megtartása, illetve elősegítése a legegészségesebb létező hozzáállás, a természetes emberi lét alapja. Javasolt minél több alacsony koronájú gyümölcsöző fa ültetése.

MAI JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

Az elsőként bemutatott épület tökéletes mintapéldája a lakótelepen javasolható épület átalakításnak, megtartja az épület teljes tömegformáját, a homlokzati síkობól sem lép ki, kizárólag rátét megoldásokat alkalmaz, s egyben korszerű és élhető világot teremt. Romantikusnak ugyan nem mondható a megoldás, mégis a monokrómtól finoman eltérő színhasználat, a takarékosan megválasztott anyagok összhangja, a kiegyensúlyozott felületi arányok nyugalma meditatív szintre emeli a nehéz időszak örökségeként ránk maradt épületet úgy, hogy közben nem nyomja agyon a szomszédos ikerpárját. Hangulatának megteremtésében fajsúlyosan van jelen a zöldfelület kezelése, a megválasztott növények méretaránya, alaktani jellege, a színek összképének frissessége, harmóniája.

A következő példa is átépítést mutat be, mégpedig a település egyik érzékeny pontján, a főutcáról a temető felé vezető platánsor sarokpontján helyezkedik el. Az átépítés során a tetőteret beépítették a tetőt jelentősen megemelve, de az utca felől az eresztvonal változatlan vonalban maradt a sorház utcahosszban végigmenő vonalában. Az emelés a kert felőli oldalon létesült, a színezés ellensúlyozza a már-már fejnehézzé váló tömegalakítást, a földszint terrakotta falfelülete visszaköszön a tetőtéri ablakok kávéin. Bár építézetileg tévedés az oromfali ablakok vetületi egyeztetése a földszinti nyíláskiosztással, mégis megadja a stabilitás érzetét, ha nem is érzéki a megoldás. A zöldfelület kezelés még várta magára, de a ritkított deszkázatú kerítés és a sarjadó mályvabokrok megelőlegezik a bizalmat.

IMPRESSZUM

BELOIANNISZ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.beloianisz.hu

jegyzo@beloianisz.hu

2455 Beloiannisz Szarafisz utca 2.

Telefon: 06/25-898-055

Polgármester: Papalexisz Kosztasz

polgarmester@beloianisz.hu

Főpítész: Bánhidi László

banhidi.laszlo@gmail.com

SZERKESZTETTE: Bánhidi László

SZÖVEG: Bánhidi László

FOTÓ: Bánhidi László és Bánhidi Csenge

GRAFIKAI TERVEZÉS : Bánhidi László

Adony, 2017.